

Příroda a historie dědictví předchozích generací

Součástí území české části Euroregionu Praděd jsou Jeseníky charakteristické lesnatými horami, stálezelenými pralesy, vodopády, do údolí zasazenými horskými vesnicemi a městy. Tato oblast se stala pro své klimatické a přírodní podmínky přílišnou z hlediska turistiky a provozování zimních sportů.

V dávných časech byly jesenícké hory domovem pouze pro otužilé rostliny a zvířata. Lidem se zde zprvu žít nechtělo, neboť v údolí se cítili bezpečně.

Postupem času však začali hledat nová místa k osídlení a hospodaření. Upoutaly je horské louky s bohatstvím trávy, a tak se na hřebenech objevily ovce, krávy i kozy. Objevila se i první stavení, kde pastevci přebývali od jara do zimy.

Dřevěné bohatství hor bylo po stáletí využíváno jako zdroj paliva pro tavicí pecce za účelem výroby železa a skla. S počátkem 19. století vznikala turistika, která se stala velkou módou. Lidé vytvářeli organizované skupiny a chodili pohromadě. Lákala je nejvyšší hora Praděd /1492 m/, jez se vypíná mezi horskými hřebeny a nabízí výhledy na okolní vrcholy i hřbitová údolí. První chýše, útulek před nepřítelí očasí, stála na jejím vrcholu již začátkem 19. století. Brzy však nastala, a tak bylo roku 1903 vystavěno kamenná věž vysoká 32,5 m.

Téměř před sto lety k nám přišlo z Norska lyžování, kterému se říká „jížda na ski“. Tou dobou byla hospodářská stavení v Jeseníkách přestavěna na první horské chaty, sloužící novějším turistům.

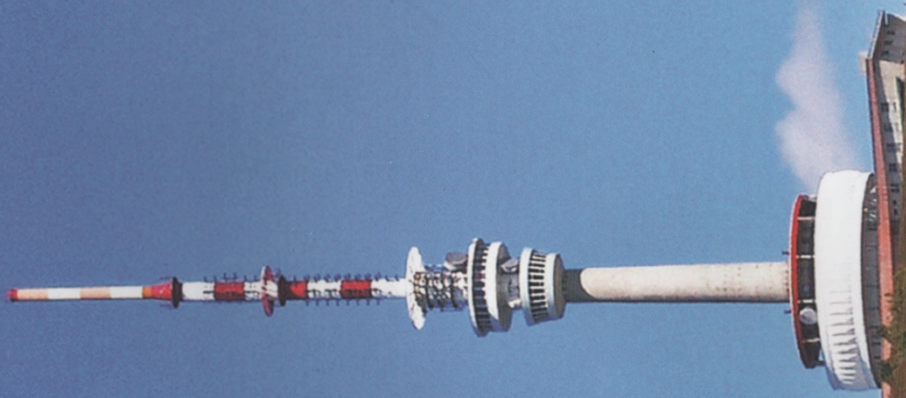
Wspólną częścią Euroregionu Praděd są góry Jeseníki, dla których charakterystyczne są zalesione góry, stuletnie puszcze, wodospady i leżące w dolinach wioski i miasta.

Obszar, dzięki warunkom klimatyczno-przyrodniczym, jest atrakcyjny dla turystyki i uprawiania sportów zimowych. W dawnych czasach Jeseníki sprzyjały występowaniu rzadko spotykanych gatunków roślin i zwierząt. Początkowo ludzie z trudnym przyswajali się do ciężkich warunków górskich, jednak z biegiem czasu oczarowali ich górski krajobraz z rozległymi pastwiskami, na których stopniowo wypasali stada owiec, krów i kóz. Pojawili się też pierwsze chaty, gdzie mieszkali pastuszkowie. DREWNO używane z wywiniętych lasów wykorzystywano jako opał w piecach hutniczych do wyrobu żelaza i szkła. W XIX wieku nastąpił rozwój turystyki, zaczęto organizować wyprawy po górskich szlakach, a wyznaniem było zdobywanie najwyższego szczytu Praděd (1492 m n.p.m.). W miejscu dzisiejszego przekaznika radiowego początkowo stało drewniane schronisko, do którego w 1903 roku dobudowano kamienną wieżę o wysokości 32,5 m.

Narciarstwo w Czechach ma barażo krótką tradycję, bowiem dopiero przed niespełna stu laty naluje się pierwsze wzmianki o tzw. „jeździe na ski“, co dało początek współczesnemu narciarstwu. Zainicjowało to konieczność dostosowania istniejących zabudowań dla potrzeb przybywających turystów, tworząc tym samym pierwsze schroniska.

Foto: miroslav.dvornik © 2007

Knov

Pouhí kostel Panny Marie Sedmibolestné i nedaleká rozhledna stojící na vrchu Cvilin tvoří neodmyslitelnou dominantu města Knova. Každoročně se zde pořádá několik pouťí k Panně Marii, které navštěvuje mnoho věřících z širokého okolí. Hlavní pouť se koná vždy v září.

Kościeł p.w. Marii Matki Bolesnej i niedaleka wieża widakowa na górze Cvilin górują nad miastem Knov. Co roku przybywają tu pielgrzymki do Marii Panny, w których biorą udział wierni z okolicy. Odpust główny odbywa się zawsze we wrześniu.

Dívčí Hrad - Gród dziewczęcy

Obec Dívčí Hrad vznikla jako podhradí gotického hradu původního jména Děvčice, Device. První písemná zmínka pochází z roku 1385. V 15. století byl hrad poborěn, v 16. století přestavěn na renesanční zámek a v průběhu 17. století zbarokizován. Hrad je bohužel veřejnosti nepřístupný, je ale možno si domluvit individuální návštěvu.

Gmina „Dívčí Hrad“ powstała jako podgródzie gotyckiego grodu o pierwotnej nazwie „Děvčice“, „Device“. Pierwsze piśmienne wzmianki pochodzą z roku 1385, w XV wieku gród został zniszczony, w XVI wieku przebudowany na zamek renesansowy i w XVII wieku został przebudowany w stylu barokowym. Nieistoty nie jest dostępny dla zwiedzających, ale istnieje możliwość umówienia się na zwiedzenie indywidualne.

Jeseník

Nespornou dominantou města Jeseníku je rozhledna na Zlatém chlumu, pozorovatelná už z blízkého poústeího přiměstí. Jsou z ní nádherné výhledy na celé pásmo Hrubého Jeseníku. Byla oficiálně otevřena 3. září 1899. Stavba je 26 metrů vysoká a je celá z kamene - až na prvních asi pět metrů, které jsou z cihel. Na vyhlídkovou plošinu, kterou lemují zubaté cimbuří, vystupáte po dřevěných schodech.

Dominująca nad miastem Jeseník jest wieża widakowa na Złatym chlumu, widoczna już z poústeíego pogranicza. Widac z niej całe pasmo Grubego Jeseníka. Oficjalnie została otwarta 3 września 1899. Wieża zbudowana z cegłowo z kamienia i częściowo z cegły, ma 26 m wysokości.

Mikulovice

Kostel sv. Mikuláše je nejvýznamnější dominantou obce Mikulovice, je největším kostelem na Jesenícku. V roce 1550 byl postaven dřevěný kostel, který byl r. 1582 přestavěn a presbytář byl opatřen kamenným klenutím. Další změny byly provedeny mezi léty 1651-1666 a do věže byly umístěny 3 zvony. V roce 1903 byl kostel stržen a na stejném místě postaven nový.

Kościeł św. Mikołaja jest szczególnym miejscem gminy Mikulovice. Jest największym kościołem w powiecie Jeseník. W 1550 roku został zbudowany drewniany kościół, który w 1582 roku przebudowano. Prezbiterium zostało opatrzone kamiennym sklepieniem. Następných zmian dokonano w latach 1651-1666, a na wieży umieszczono 3 dzwony. W 1903 roku kościół zburzono i na tym samym miejscu zbudowano nowy.

Rýmařov

Harrachovský zámek - rozsáhlé šlechtické sídlo, původně renesanční tvrz z let 1520 - 1530, přestavěné na konci 16. století na zámek. Raně barokní přestavba šlechtickým stavitelem Alessandrem Carnievalim r.1662 - 1663 a dostavěna v pozdně barokním stylu Gottfriedem Weisserem v letech 1763 - 1765 a upravená v 19. až 20. st. Součástí komplexu je též zámecký park, tarzo arboreta.

Harrachovský Zámek rozległa rezydencja szlachecka, pierwotnie twierdza renesansowa (1520-1530), pod koniec XVI wieku została przebudowana na zamek barokowy. Przebudowę rozpoczął szlachecki budowniczy Alessandro Carnievali, a w latach 1763-1765 skńczył szlachecki budowniczy Gottfried Weisser. Do kompleksu zamkowego należą również park, korpus dawnego arboretum.

Dinopark Krasiejów - Paleontologiczne naleziści

Największą atrakcją turystyczną Gminy Ozimek stało się wykopaliisko paleontologiczne na terenie nieczynnej już kopalni ilitów w Krasiejowie. W trakcie badań odkryto tam najstarsze w świecie szczątki gadów i ptaków, pochodzące sprzed 230 mln lat w tym 3 kompletne szkielety pradziadozaurów, wśród których znalazł się prawdziwy fenomenem odkrywczy, najstarszy rośliniżerny przedstawiciel linii genealogicznej w Europie Sillesaurus Opolensis.

Największą turystickou atrakcií obce Ozimek se stalo paleontologiczne nalezištie, nachádzajúce sa na území bývalého dolu na hŕbežu ilitu v Krasiejowie. V průběhu výzkumu byly objeveny na světě nejstarší zbytky hadů a ptáků z doby před 230 mil. let, iŕi kompletní kostry pradiadozaurů a opravdový fenomén - nejstarší bylžozavrec v Evropě Sillesaurus Opolensis.

Gród Ryckerski Byczyna - Ryfiský hrad Byczyna

Byczyna, miasto położone w północnej części euroregionu, posiada swisty urok dawných miest štedniowieczných. Zbudowana pozwala poczuciu ducha dawných czasów, a liczne atrakcje, nie tylko te spod znaku zabytków, przyciągają całe rzesze turistůw. Na poczátku maja pod murami miasta rozgrywa się Międzynarodowy Festyn Ryckerski oraz popularizowana jest wiedza na temat štedniowiecza.

Byczyna, město v severní části euroregionu, s půvabem štednověku. Ze zástavby dýchající duch dányých dob a množství kulturních akcí přilahuji mnoho turistů. Na začátku května se pod hradami města koná Mezinarodní Ryfiská slavnost, která je tématicky zaměřená na oblast štednověku.

Muzeum Wsi Opolskiej - Muzeum Opolské obce

Zabytki na wolnym powietrzu w Muzeum Wsi Opolskiej stanowią reprezentatywną ilustrację warunków bytu ludności wiejskiej zamieszkującej tereny nad Odry w okresie od XVIII do pocz. XX wieku. Zasadniczą część kolekcji muzealnej stanowi 47 przeniesionych do muzeum i odbudowanych obiektyw architektury wiejskiej.

Památky ve volné přírodě v Muzeu Opolské obce názorně představují podmínky života vesnického lidu obyvatelého území nad Odrou v období od 18. do 20. století. Jádro muzejní sbírky tvoří 47 přenesených a obnověných staveb vesnické architektury.

Szakiem Zamków i Pałaców Euroregionu Pradzian Moszna

Cestou zámku a plácu Euroregionu Pradzian - Moszna

Zámek w Mosznej jest jednym z najbardziej znanych zabytków po polskiej części Euroregionu Pradzian. Ma w sobie coś zadziwiającego, to bajkowe cudo zaskakuje ogromem i fantazją. Wytnięte wieże i strzeliste glicie połączone z dużymi oknami, a także neogotyckie krúzganki dodają temu miejscu dozę tajemniczości.

Zámek w Mosznej je jednou z nejznámějších památek na polské straně Euroregionu Pradzian. Má v sobě něco obdivného, pohádkové kouzlo, které překvapuje svou velikostí a fantazií. Vysoké štitlé věže ve spojení s velkými okny a taky neogotické ochozy dávají tomuto místu došku tajemna.

Paczków Polskie Carcassonne - Paczków polské Carcassonne

Paczków založeno v pobliží již istnějící, starší osady, od které nové miasto i dawna warownia wzięły nazwę. Atrakcją turystyczną są dobrze zachowane štedniowieczne mury obronne, vysokie na 9 metrůw, zbudowane z kamienia tamanego, otaczające miasto regularnym owalem o długości 1200 metrůw oraz brama obronna, dzięki któremu miasto nazvano polským Carcassonne.

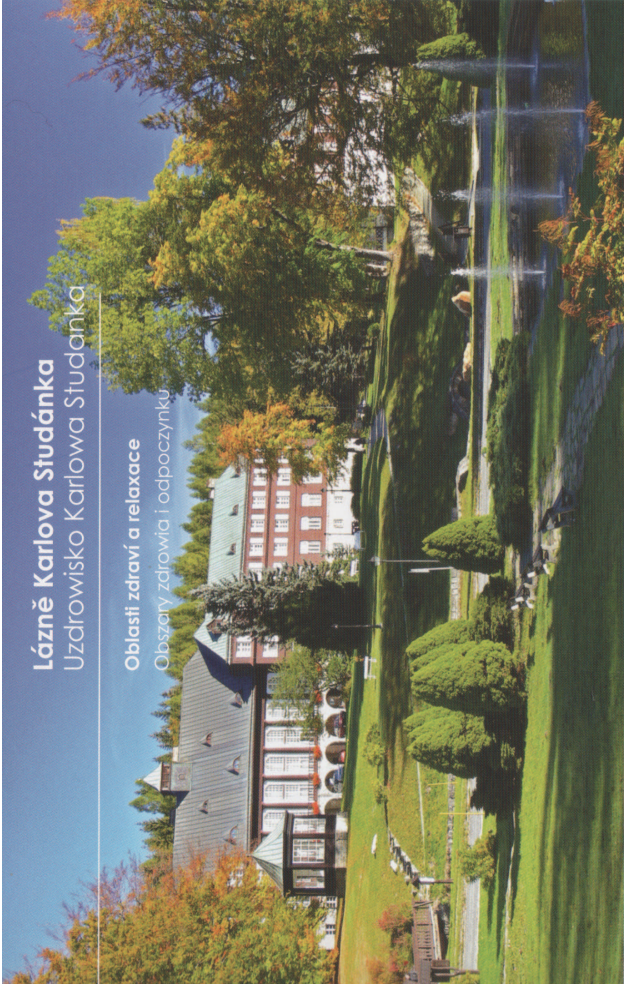
Paczków byl založen poblíž již existující starší osady, od níž nové město a dávná tvrz získaly jméno. Turistickou atrakcií jsou zachovalé štednověké obranné zdi: Vysoké 9 metrů, postavené z laminého kamene. Žed ve tvaru pravidelného oválu - dlouhá 1200 m a brána daly městu název „Polské Carcassonne“.

Lázně Karlova Studánka Uzdrowisko Karlova Studánka

Obsahují zdraví a relaxace

Obsahují zdraví a odpočinku

Lázně Karlova Studánka leží v nadmořské výšce průměrně 800 m. n. m., těsně na východní straně Prácheň (1492 m), nejvyšší hory Moravy a pohorí Jeseníků, v alaskoromantickém údolí šumicí Bilé Opavy. Lesní svahy, obklopující lázně, stoupají na severozápadě až k Prácheň, na severu, jihu a východě nepřevyšují 1000 m, ustupují krásnému údolí otevřenému k jihu, které je ze všech stran chráněno proti drsným a prudkým větrům. Jehličnatý les, který lázně obklopuje, má zvláštní půvab a ve vyšších polohách má charakter pralesa. Je součástí přes 1000 km čtverečních velkého lesního území, zasahujícího do rezervace v okolí Prácheň. Proto mají lázně Karlova Studánka čistý vzduch bez znečištění. Kromě toho leží daleko od průmyslových oblastí. Tradice říká, že je zde nečistější vzduch ve střední Evropě. Navzdory své vysoké poloze mají lázně v ústředí své chráněné polohy poměrně mírné podhorské podnebí a nejsou zde mlhy. Mnohdy jsou zde chladnější noci.

Možno konstatovat, že v létě a v období k přírodě může nabídnout její dary k léčbě chronických nemocí dechového ústrojí, alergií, astmatikům, bronchitickým, těm, kdo zápasí s chronickými nemocemi plic, či HCD, včetně pooperačního doložování, všem, kdo mají imunitní problémy a potřebují se zotavit. Zapomínat nesmíme ani na možnosti zde poléct onkologické pacienty, jim totiž pobyt ve zdejších klimatu nejen může zlepšovat obranyschopnost imunitní, ale zejména i psychickou odolnost, která velmi často hraje zásadní roli v uzdravování. Lázně Karlova Studánka nabízejí ideální turistické podmínky ve středu Chráněné krajinné oblasti Jeseníky, v zimě výborné sněhové podmínky - lyžařské vleky v místě i v blízkém okolí, běžecké tratě.

Sanatorium Karlova Studánka leží na střední výšce 800 m n. p. m., na východní straně Prácheň (1492 m), nejvyšší hory Moravy a pohorí Jeseníků, v romantické dolině zvaná údolí Bilé Opavy. Lesní svahy obklopující sanatorium vznášejí se na půlnocí zachod až do sčizy Prácheň, na jihovýchodě, potudinu i vchodzie nie prekročajúc 1000 m, ustupujú do pěknej doliny otvartej na poludnie, ktorá jest ze vsetchych stran chrániená prazd suroubymi i silnymi vlatrami, iglasty las, ktorý obraca sanatorium, ma osoblivy urak a v vyznych pahoch ma charakter pusczy. Jest częścią zajmującego ponad 1000 km kwadratowych maszy leśnego, sięgającego do rezerwatu w okolicy góry Prácheň. Dlatego Sanatorium Karlova Studánka ma czyste powietrze bez zanieczyszczeń. Pasa tym leży daleko od terenów przemysłowych, tradycja mówi, że jest to najczystsze powietrze w Europie Środkowej. Pomimo wysokości sanatorium ma, dzięki korzystnemu położeniu, stosunkowo łagodny, podgórski klimat. Nie występują tu mgły, często zdarzają się chłodne noce.

Profil leczniczy obejmuje: choroby układu oddechowego i przewlekłe stany zapalne dróg oddechowych, alergię, astmę, reumatizm. Pomoc tutaj znajdują choroby po różnych operacjach, którzy mają problem z immunitatem i potrzebują rekonwalescencji. Uzdrowisko specjalizuje się w organizacji pobytów dla osób po onkologicznych zabiegach.

W Karlowej Studance są idealne warunki do uprawiania rekreacji i turystyki w środowisku chronionego obszaru Jeseníki. Zimą czynne są wyciągi narciarskie oraz trasy do narciarstwa biegowego.

Lázně Dolní Lipová jsou klimatické lázně s celoročním provozem. Specializací je léčba lupénky (i s kloubními projevy), ekzémů, všeho druhu, kožních chorob z povolání, akné (trudoviny) a jiných chronických kožních onemocnění. Dále se specializují na léčení poruch metabolismu cukru (diabetes), zvýšené činnosti štítné žlázy a stavů po operaci štítné žlázy, obezity a poruch lipidového metabolismu. Jsou zde střediska lemní i zimní turistiky, čemuž odpovídá i značný počet ubytovacích zařízení, většinou penzionů, hotelů, ale i ubytování v soukromí. V létě je zde možnost absolvování mnoha turistických a cykloturistických tras.

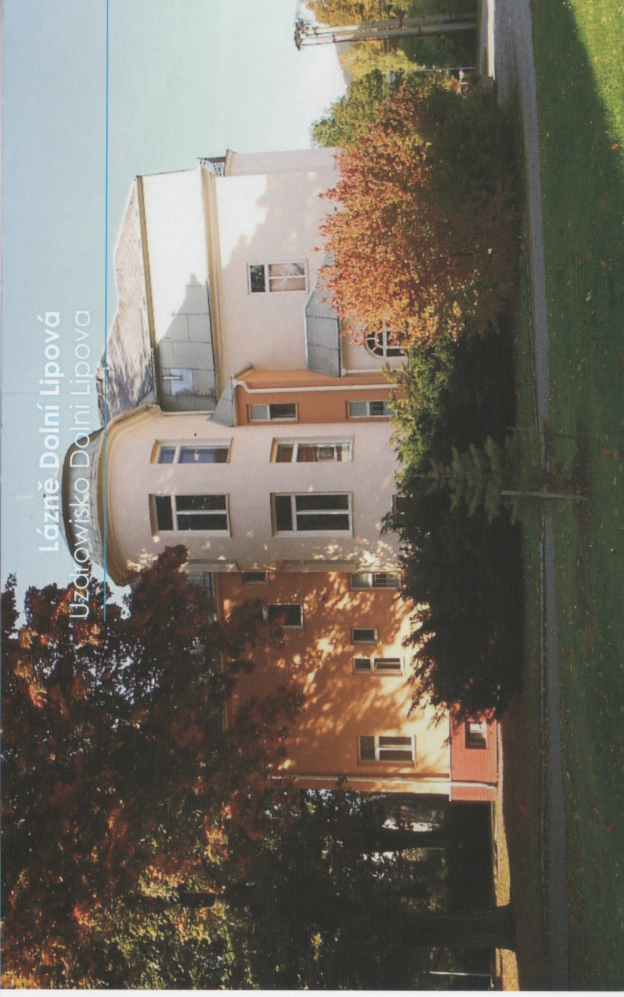
Z přírodních zajímavostí lze uvést například blízké Jeskyně Na Pomezí, krásné údolí s bohatou krápníkovou výzdobou a jezírky, které vznikly v masivu krystalického vápence jesenického krasu. Neméně atraktivní je i sedačková lanová dráha, vedoucí z nedaleké Ramzové až na vrchol Šeráků. V zimě lázeň navštěvní hlavně sjezdové lyžování (lyžařské areály Lázeňský vrch a Miroslav, lyžařský vlek v Hamí Lipové), a také činnost běžeckých rozhledu na Zářem chumu, rabelniště na Revizu, krytý bazén v České Vsi, či zámek v Javorníku.

zdroj <http://lipova-lazne.turistik.cz/cs/>

Uzdrowisko Dolni Lipowa jest uzdrowiskiem, które dziaa calorocznie. Specialnością jest leczenie łuszczycy i różnych egzemów, zawodowych chorób skóry, przyszczy i innych chronicznych chorób skóry. Specjalizuje się także w leczeniu cukrzycy, podwyższonej czynności tarczycy, otyłości, zaburzeń przemiany materii. Na tym obszarze znajdują się dużo pensjonatów, hoteli i kwatery prywatnych. W lecie można organizować wycieczki piesze i rowerowe. Do atrakcji przyrodniczych można zaliczyć jaskinie „Na Pomezí” (formacje krasowe z bogatymi dekoracjami naciekowymi i jeziorkami, które powstały z krystalicznego masywu wapienia jesenickiego krasu). Niemniej atrakcyjna jest krzesetkowa kolejka linowa z niedalekiej Ramzowej aż na sam szczyt górski „Šerak” (zimną czynną są wyciągi narciarskie (areal narciarski „Lázeňský vrch”), można również uprawiać narciarstwo biegowe. W okolicy można zwiedzić wieżę widokową na Zřetym Chlumie, torfowisko Rejviz, basen w Czeskiej Vsi, czy zamek w Jeseníku.

Lázně Dolní Lipová Uzdrowisko Dolni Lipova

Priessnitzovy lázně Jeseník Priessnitzowe Uzdrawisko Jesenik

Priessnitzovy léčebné lázně. Lázně Jeseník leží na svazích Studničního vrchu asi 2 km od města Jeseník. Komplex lázní je zasažen do krásné přírody s mimořádně příznivými klimatickými podmínkami v nadmořské výšce 620 m n.m. V blízkém okolí vyvěrá na 75 pramenů se studenou vodou. Jsou vhodné pro léčení horních a dolních cest dýchacích, potíží krevního oběhu, nervové soustavy a vegetativního nervstva, ale i pro krátkodobé ozdravné a regenerační pobyty. Nabízejí ubytování v lázeňském hotelu Priessnitz a jeho dependancích.

V Jeseníku se léčí netuberkulózní nemoci horních a dolních cest dýchacích, a to především díky vhodnému horskému klimatu. Dále patří ke krevnímu oběhu, nervové soustavě a vegetativnímu nervstvu a také poruchy výměny látkové a žlázy s vnitřní sekrecí, poruchy pohybového aparátu, duševní poruchy, nemoci kůže a nemoci ženských. V kontextu českého lázeňství je to velké spektrum nemocí. Navštívte-li Lázně Jeseník nebo jiné jesenické lázně, udelejte-li si výlet do okolí - například Jeskyně Na Pomezí, Medvědí kámen, Ramzová, Kouřty nad Desnou, nebo do okolních měst - bude to jistě příjemným zpestřením lázeňského pobytu. Zdroje:

Tereza Semotánová www.relaxuj.cz
článek Iradice lázeňství v horské oblasti

Priessnitzowe Uzdrawisko lecnicze. Uzdrawisko Jesenik znajduje się na zboczach „Studničního vrhu” około dwóch kilometrów od miasta Jesenik. Komplex uzdrawiska umieszczony jest w przepięknej okolicy charakteryzującej się sprzyjającymi warunkami klimatycznymi. 620 m n.p.m. W okolicy wytyczyła 75 źródeł z zimną wodą. Stosowane są one przy leczeniu górnych i dolnych dróg oddechowych, problemach obieg ukladu krwionośnego, ukladu nerwowego, a także przy krótkich pobytach regeneracyjnych. Zakwaterować się można w hotelu Priessnitz lub jego oddziałach. W Jeseniku leczy się niegruźlicze choroby górnych i dolnych dróg oddechowych, a to przede wszystkim dzięki odpowiedniemu klimatowi górskiemu. Leczy się tu także problemy ukladu krwionośnego, systemu nerwowego, zaburzenia przemiany materii, gruźlota wyzależenia wewnętrznego i aparatu ruchowego. Choroby umysłowe, skórne i kobiece. W kontekście czeskiej balneologii jest to szeroki zakres leczonych chorób. Jeździł odwieczacie uzdrawisko Jesenik, lub inne jesenickie uzdrawisko, wycieczka w okolicy np. „Jeskyně Na Pomezí”, „Medvědí kámen”, „Ramzová”, „Kouřty nad Desnou” albo do innych okolicznych miast będzie na pewno przyjemnym urozmaíceniem pobytu uzdrawotnego.

Dvě jezera Euroregionu Praděd Dwa jeziora Euroregionu Pradziad

Vodní bohatství
Bogatstwo wodne

Polská část Euroregionu Praděd je řím pravým rájem pro turisty a milovníky přírody. Protože malá příroda byla skoupá a nedopřála tomuto regionu přirozený vznik jezer, byla zde vybudována jezera uměle. Dvě velká vodní díla, jezera Nyské a Olmuchovské, leží poblíž polsko-české hranice.

Jezero Nyské (patříci do Chráněné krajinné oblasti Olmuchovsko-Nyské) je místem hnízdění mnoha druhů ptáků a zarybnění je natolik různorodé aťhnuvší, že zde lze ulovit, téměř jakoukoliv rybu. Jezero je známé především jako místo letního odpočinku a rekreace. Díky čisté vodě, písčitému pláží a hřadným koupalištím jezero vyvíří dokonale podmínky k relaxaci a provozování vodních sportů. Sluneční paprsky lze chytat při jízdě v kajaku, loďce, na jachtě nebo windsurfingovém prkně. Ze břehu jezera se naskytá nádherný pohled na blízké Opavské hory, Rychlebské hory, Zlaté hory a Brdy. V dálece můžeme spatřit vrchol Pradědu. Zárukou spolekajeného odpočinku je dokonalé mikroklima, sousedství smíšeného lesa a rovněž dobře připravené ubytování a stravování pro potřeby turistů. Nejlepšími příkladem je Nyské Sífedisko rekreace, které nabízí turistům ubytování v nevelkém hotelku, chatkách a prostor pro stanování a kempování. Je zde také přístav, půjčovna sportovního nádradi především pro vodní sporty, hřadné koupaliště a hřiště.

Občas sě přece jen najde okamžik, kdy člověk zatouží obohatit se duševně a to mu umožní sousedství jezera s městem

Nysa. Na místě zvaném „Slezský Řím” (postavené po vzoru starodávné fontány del Tritone Berninoga) se každý znalec historie přenese do dob dávno minulých, třeba při návštěvě starodávné pruské obranné tvrze. Také milovníci sakrálního umění zde najdou něco pro sebe. Vzhledem k faktu, že Nysa byla mnoha let sídlem Wroclawského biskupství, nachází se zde katedrála sv. Anežky a sv. Jakuba z XV. století, velmi zachovalý (vnitřní) barokní kostel sv. Feřtra a Pavla a rovněž v barokním stylu postavené Solné náměstí. Směrem na západ od Nysy se dostaneme k Olmuchovskému jezeru, technickému skvostu inženýrského umění. Je jednou z největších retenčních nádrží v Polsku. Situované je v malebatném prostředí horského panorámatu od Pradědu k Šněžníku. Na březích jezera jsou rozestata mnohá rekreační sířediska s písčitymi plážemi, dají se zde provozovat téměř všechny vodní sporty a taky rybolov. Blízkost jednoho z nejstarších měst na území Slezsko-Olmuchowa, které leží na historické obchodní stezce, vedoucí z Nysy do Kladzka, způsobuje, že kraj je vyhledávaným turistickým místem.

Svaje stopy v podobě nádherných památek, jako např. biskupský zámek, zde zanechala příslušnost k Wroclawskému biskupství. Za zmínku stojí i barokní kostel zasvěcený sv. Mikulášu a Františku Ksaverovi a radnice s unikátními slunečními hodinami. Olmuchov je znám v celém Polsku i za hranicemi z tradicí slavnosti „Léto květin”, které je organizována již více jak třicet let. Díky tomu se Olmuchovo říká „Město kvělin”.

Opawskie hory Góry Opawskie

Góry Opawskie są najdalej na wschód położonym fragmentem Sudetów na polskiej stronie. Mimo niedużej powierzchni (ok. 40 km²) są one pasmem niezwykle urozmaitym i atrakcyjnym. Najwyższym wzniesieniem jest Biskupská Kopa (889 m n.p.m.), z której rozciąga się przepiękny widok z jednej strony na okolice Glucholaz i znajdującej się niedaleko Jeziora Nyskie i Otmuchowskie, a z drugiej strony na wyższe, leżące już w Czechach Góry Jeseníki z najwyższym szczytem Praděd (1492 m n.p.m.). Na szczycie tym znajduje się turystyczne przejście graniczne, wieża widokowa oraz góskie schronisko PTTK. W bezpośrednim sąsiedztwie Biskupiej Kopy znajdują się jeszcze inne wzniesienia tj.: Srebrna Kopa (785 m n.p.m.), Góra Zamkowa (571 m n.p.m.) i Szyndzielowa (538 m n.p.m.), tworząc zalesiony maszty górski, stwarzający dogodne możliwości do uprawiania turystyki górskiej pieszej, jak i rowerowej, innymi charakterystycznym punktem okolicy jest maszty Góry Parkowej (Góra Chrobrego) złożony z trzech szczytów: Przedniej Kopy (467 m n.p.m.), Średniej Kopy (543 m n.p.m.) i Tynej Kopy (527 m n.p.m.), które tworzą grabiel o długości 5 km, gdzie można wędrować po oznakowanych szlakach pieszych, jak również uprawiać kolarstwo górskie. Innymi krajozawo atrakcyjnymi miejscami są np.: Dolina Złatego Potoku, która między Jarnołtówką a Pokrzywnicą znacznie się zweża, tworząc malowniczy przełom na długości 4 km, Dolina Bystrzego Potoku o długości ok. 4 km, ostro wcinająca się w zbocze Przedniej Kopy, przełom rzeki Białej Gluchohaskiej o długości ok. 2,5 km.

Ze względu na dużą wartość oraz atrakcyjność krajozawo w roku 1988 został utworzony Park Krajozawowy „Góry Opawskie” wchodzący w skład Opolskich Parków Krajozawowych, zajmujący powierzchnię 4625 ha. Obszar ten spełnia warunki unikalności flory i fauny, a także jej znacznej różnorodności. Wysoki stopień zalesienia zapewnia naturalność zespołów zwierzęcych.

Góry Opawskie zastępują na szczególną uwagę jako obszar o swoistym stylu budowy geologicznej i występowaniu tu rzadkich minerałów i kruszców, co łączyło z poszukiwaniem i eksploatacją złóż, głównie żelaza.

Na obszarze gór znajduje się kilka stano- wisk proponowanych jako pomniki przyrody nieożywionej ważnych dla dokumentacji zdarzeń geologicznych i celów dydaktyczno krajozawowych stanowiących również przyrodnicze atrakcje turystyczne. Ważny przyrodniczo i krajozawo wraz z zagospodarowa- niem turystycznym czynią z Gór Opaw- skich niezwykle atrakcyjne miejsce do wypoczynku, jak również dla uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i narciarskiej. Dużą zaletą tutejszych szlaków pieszych jest znaczne zróżnicowanie ich trudności, dzięki czemu jedne z nich może przejść niedoświadczony amator, inne zaprawia- ny, wytrawny turysta.

Opawskie hory są najdalej na wschód po- położonym fragmentem Sudetów na polskiej stronie. Mimo niedużej powierzchni (ok. 40 km²) są one pasmem niezwykle urozmaitym i atrakcyjnym. Najwyższym wzniesieniem jest Biskupská Kopa (889 m n.p.m.), z której rozciąga się przepiękny widok z jednej strony na okolice Glucholaz i znajdującej się niedaleko Jeziora Nyskie i Otmuchowskie, a z drugiej strony na wyższe, leżące już w Czechach Góry Jeseníki z najwyższym szczytem Praděd (1492 m n.p.m.). Na szczycie tym znajduje się turystyczne przejście graniczne, wieża widokowa oraz góskie schronisko PTTK. W bezpośrednim sąsiedztwie Biskupiej Kopy znajdują się jeszcze inne wzniesienia tj.: Srebrna Kopa (785 m n.p.m.), Góra Zamkowa (571 m n.p.m.) i Szyndzielowa (538 m n.p.m.), tworząc zalesiony maszty górski, stwarzający dogodne możliwości do uprawiania turystyki górskiej pieszej, jak i rowerowej, innymi charakterystycznym punktem okolicy jest maszty Góry Parkowej (Góra Chrobrego) złożony z trzech szczytów: Przedniej Kopy (467 m n.p.m.), Średniej Kopy (543 m n.p.m.) i Tynej Kopy (527 m n.p.m.), które tworzą grabiel o długości 5 km, gdzie można wędrować po oznakowanych szlakach pieszych, jak również uprawiać kolarstwo górskie. Innymi krajozawo atrakcyjnymi miejscami są np.: Dolina Złatego Potoku, która między Jarnołtówką a Pokrzywnicą znacznie się zweża, tworząc malowniczy przełom na długości 4 km, Dolina Bystrzego Potoku o długości ok. 4 km, ostro wcinająca się w zbocze Przedniej Kopy, przełom rzeki Białej Gluchohaskiej o długości ok. 2,5 km.

Ze względu na dużą wartość oraz atrakcyjność krajozawo w roku 1988 został utworzony Park Krajozawowy „Góry Opawskie” wchodzący w skład Opolskich Parków Krajozawowych, zajmujący powierzchnię 4625 ha. Obszar ten spełnia warunki unikalności flory i fauny, a także jej znacznej różnorodności. Wysoki stopień zalesienia zapewnia naturalność zespołów zwierzęcych.

Góry Opawskie zastępują na szczególną uwagę jako obszar o swoistym stylu budowy geologicznej i występowaniu tu rzadkich minerałów i kruszców, co łączyło z poszukiwaniem i eksploatacją złóż, głównie żelaza.

Na obszarze gór znajduje się kilka stano- wisk proponowanych jako pomniki przyrody nieożywionej ważnych dla dokumentacji zdarzeń geologicznych i celów dydaktyczno krajozawowych stanowiących również przyrodnicze atrakcje turystyczne. Ważny przyrodniczo i krajozawo wraz z zagospodarowa- niem turystycznym czynią z Gór Opaw- skich niezwykle atrakcyjne miejsce do wypoczynku, jak również dla uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i narciarskiej. Dużą zaletą tutejszych szlaków pieszych jest znaczne zróżnicowanie ich trudności, dzięki czemu jedne z nich może przejść niedoświadczony amator, inne zaprawia- ny, wytrawny turysta.

wzór starożytniej fontanny del Tritone Berniniego) każdy koneser zabytków i historii przeniesie się w czasy ubiegłe odwieczając chociażby starodawną pruską twierdzę obronną. Również miłośnik sztuki sakralnej odnajdzie coś dla siebie zwążywszy na fakt, iż Nysa przez wiele lat była stolicą Biskupstwa Wrocławskiego. Tutaj znajdują się Katedra p.w. św. Agnieszki i św. Jakuba z XV wieku oraz kościół p.w. św. Piotra i Pawła ze świetnie zachowanym wnętrzem barokowym Rynek Solny.

Kierując się na zachód od Nysy dojeżdżamy nad Jezioro Otmuchowskie techniczny cud sztuki inżynierskiej. Jest ono jednym z największych zbiorników retencyjnych w Polsce. Jezioro jest usytuowane w malowniczym krajozawie panoramy gór od Pradziada po Śnieżnik. Na obrzeżach jeziora rozlokowane są liczne ośrodki wypoczynkowe z placzystymi plażami, można tu uprawiać prawie wszystkie sporty wodne, a także wędkarstwo. Bliskie sąsiedztwo z jednym z najstarszych miast na Śląsku Otmuchowem, leżącym na dawnym historycznym szlaku handlowym wiodącym z Nysy do Kłodzka, sprawia, że kraina ta jest niezmiernie często odwiedzanym miejscem przez turystów. Również tutaj przynależność do biskupstwa wrocławskiego wyznacza swoje piętno w postaci wspaniałych zabytków sztuki jak np.: zamek biskupi. Godnym uwagi jest również barokowy kościół pod wezwaniem św. Mikołaja i Franciszka Ksawierego, a także ratusz ze swoim unikalnym zegarem słonecznym. Otmuchów jest znany w całej Polsce i poza jej granicami z cyklicznej imprezy Lato Kwiatów, która jest organizowana już od ponad trzydziestu lat. Dzięki temu Otmuchów nosi także nazwę „Miasta Kwiatów”.

Polska strona Euroregionu Pradziad to prawdziwe eldorado dla turystów i miłośników przyrody. Chociaż Natura oskądza tutaj jezioro z prawdzawego zabarzenia, zarządzonego przez budując sztuczne. Dwa duże akwenu wodne Jeziora Nyskie i Otmuchowskie położone są blisko granicy polsko-czeskiej, Jezioro Nyskie (należące do Otmuchowsko-Nyskiego Obszaru Krajozawu Chronionego), jest miejscem gniazdowania wielu gatunków ptaków a rybobitan jest na tyle bogaty pod względem gatunkowym, że złowić tu można prawie wszystko, jednak Jezioro znane jest przede wszystkim jako miejsce letniego wypoczynku i rekreacji. Dzięki czystej wodzie, placzystym plażom i strzeżonym kąpieliskom jezioro stwarza doskonałe warunki do wypoczynku i uprawiania sportów wodnych. Tutaj można kąpać promyki słońca pływając kajakiem, łódką, żaglówką czy na desce windsurfingowej i utrwaląc piękną opalającą się wiatrem. Z brzegów jeziora rozciąga się piękny widok na pobliskie Góry Opawskie, Rychlebskie, Złote i Barańskie. W oddali widoczny jest również szczyt Pradziada. Gwarancją udanego wypoczynku jest doskonały mikroklimat, sąsiedztwo lasu mieszanego oraz dobrze przygotowane dla potrzeb turystów zaplecze noclegowe i gastronomiczne. Najlepszym tego przykładem jest Nyski Ośrodek Rekreacji, który oferuje turystom nieduży hotelik, domki kempingowe, pole namiotowe i kempingowe. Posiada również port jachtowy, wypoczywalnię sprzętu wodnego, strzeżone kąpielisko oraz boisko sportowe.

Kiedy jednak nadciągnie moment, w którym wypoczywający zapagnie wzbogacić się duchowo, to pobliskie sąsiedztwo Jeziora z miastem Nysa stwarza mu taką możliwość, w miejscu tym zwanym „Śląskim Rzymem” (od wybudowanej na